

“in mijn hart
ben ik
een boer”

Op Ed van Riet en zijn vrouw Denise Eysberg is Goethes credo van toepassing: het landschap is de spiegel van de ziel. Twee jaar geleden trokken ze van Apeldoorn naar Zweden vanwege de ongerepte natuur, de rust en de ruimte. Niet zozeer op zoek naar iets anders, maar naar meer van het goede. Gesprek met non-conformist, natuurmens en vrijdenker Ed van Riet. “Ik wilde de kenmerken van Apeldoorn vertienvoudigen.” ▶

→ tekst judith g. wermenbol, fotografie medea huisman en hedegardspensionat

► Wilde je ergens vandaan, of wilde je ergens naartoe?

Ons vertrek naar Zweden is geen vlucht geweest. Het was gewoon verhuizen. Zoals we ook ooit naar Apeldoorn zijn verhuisd. Kijk, als je van Maarssen naar Apeldoorn verhuist verlies je ook 70 procent van je kennis. Ze vinden Apeldoorn te ver. Nederlanders hebben geen idee van de geringe omvang van hun land. Neem nou Landgoed Sprengenhorst. Dat heeft tegenwoordig een visrestaurant. Vragen sommigen verbaasd: een visrestaurant op de Veluwe? Moet je tegen een Amerikaan uit de Midwest zeggen! Die rijdt 2000 kilometer voor hij bij de kust is. Nederland is gewoon het kustgebied van dit continent. Het enige verschil tussen verhuizen van Maarssen naar Apeldoorn en van Apeldoorn naar Zweden is dat je een landsgrens overschrijdt. Daarvoor hoef je geen lef te hebben. Je moet het echt willen. Dat wel.

Waarom wilden jullie het?

We wilden iets opzetten waar mensen de natuur zouden kunnen beleven, maar niet op een consumptieve manier. Niet oppervlakkig. Waar mensen niet naar een natuurpark gaan alsof ze een paar schoenen kopen. Ik neem niemand iets kwalijk. Ik weet uit ervaring hoe moeilijk het is om in Apeldoorn de natuur te beleven. Als ik op zondagmiddag naar het Aardhuis ging keek ik wel naar de beesten, maar ik zag ze niet. In gedachten was ik alweer bij een sportafpraak of bij mijn

werk. Terwijl ik werkelijk geïnteresseerd ben in de natuur, vooral in dieren. Ik houd van wild.

Om op te eten?

Ook. Maar ik kijk niet naar ieder dier met in mijn achterhoofd de vraag hoe-ie zou smaken. Er wordt zo respectloos met dieren omgesprongen. Laatst zag ik een boer rijden. In zijn aanhanger lag een dode eland. Een schitterende elandstier met een gigantisch gewei. Gewoon langs de openbare weg! Kijk, je hoeft die eland van mij niet op te baren, maar leg er tenminste een zeildoek overheen. Of ze slachten hem op de plek waar ze hem hebben geschoten en laten het slachtafval liggen. Prima als voedsel voor andere dieren, maar leg het dan respectvol aan de kant en niet midden op de weg waar de auto's het overrijden. Vlees eten: ja, maar met respect. Zelfs een visje moet met respect gegeten worden.

Doe mij voor hoe ik volstrekt respectloos een visje eet.

Nou, dan vraag jij verveeld en routineus aan de ober: "Wat heb je allemaal? Ach, doe ook maar gewoon wat jij lekker vindt." Dan, terwijl wij praten, proef je de vis nauwelijks. En ineens is hij op, zonder dat je ervan hebt genoten. Respectvol een dier opeten is: het klaarmaken met aandacht en het opeten omdat je er zin in hebt. Je moet je ervan bewust zijn dat het gaat om een dier dat zijn leven ontlenen is, opdat jij verder kunt leven. Spaaiend en schrikkend een

dier verorberen is disrespectvol. Ik ben geen wereldverbeteraar dus wat een ander doet moet hij zelf weten, maar ik doe het niet. Ik ben een dierenmens. Zelf hebben we nu ook dieren. Soms moet er een geslacht worden, maar slachten doe ik niet zelf. Er moet ook gejaagd worden, maar ik ben geen jager. In mijn hart ben ik een boer.

Een boer.

De moderne boer is een topondernehmer, anders zou hij zijn bedrijf allang niet meer hebben. Zo'n boer ben ik niet. Ik ben zo'n boer van vroeger. Een houtvester. Een natuurmens. De hele dag buiten. Je eigen erf, weinig regels. In Nederland willen mensen geen boer meer zijn. Die gaan naar Oost-Europa of Canada. Net als ik zijn zij op zoek naar het Dukes of Hazzard-gevoel. Ken je de Dukes of Hazzard?

In het land van de Dukes of Hazzard is niet alles gereguleerd. Daar kun je nog eens iets doen wat eigenlijk niet mag maar waar niemand last van heeft. De Duke-boys waren vrije jongens, maar ook heel sociaal. Dat gevoel mis ik in Nederland. Door het levenstempo hebben mensen in Nederland nog maar zo weinig tijd voor elkaar. Ze willen alles doen. Moeten overal bijzijn en alles hebben. Ook ervaringen willen ze 'hebben'. Ze kunnen niet kiezen, willen niets afzeggen, niets missen, overal over mee kunnen praten. Het aanbod van prikkels maakt mensen gek. Dat merk je aan het feit dat ze niet meer rustig kunnen zitten en met je praten.

Dus misschien waren er in Nederland toch dingen waarvan je weg wilde.

Ja, er was een mentaliteit waarvan ik weg wilde. De mentaliteit waarbij alles draait om geld. Daar heb ik nooit wat mee gekund. Op mijn werk gaf ik met anderen leiding aan 130 mensen. De manier waarop ik geacht werd leiding te geven ging me steeds meer tegenstaan. Werknemers maken misbruik van regelingen, werkgevers maken misbruik van werknemers. Iedereen is uit op eigenbelang, vooral op financieel belang. Het is de tijdgeest van het bezit en de respectloosheid. Zo niet de natuur. Natuur is respect. En de natuur leert ons dat je iets soms op z'n beloop moet laten. Wij mensen hebben de neiging alles onder controle te houden. Wij willen snotverdorie niet dat de ijsbeer uitsterft. Idioterie! Je hebt geen idee hoeveel dieren er de laatste 100.000 jaar zijn uitgestorven. En iedere dag worden er weer nieuwe dieren ontdekt!

We maken ons er druk om uit schuldgevoel. We vinden het prima als iets uitsterft, maar we willen het niet op ons geweten hebben.

Maar het komt niet door ons. Helemaal niets komt door ons.

Industrialisering, bevolkingsgroei, de manier waarop we met de aarde omgaan...

Hoort allemaal bij de evolutie! Wij zijn maar dieren met een pakkie an. Bevers bouwen een

dam, waardoor een groot gebied onderloopt en een heleboel beesten verzuipen. Dat is precies hetzelfde, alleen hebben zij nooit een pak aangetrokken en het commercieel uitgebuit.

Kent Zweden ook nadelen?

Nou, ik spreek liever niet van voor- of nadelen van een plek, maar van kenmerken. Als je verhuist naar de Bijlmer moet je niet zeuren over flats. De aanwezigheid van flatgebouwen is een kenmerk van die wijk.

Goed: wat is Zweden méér dan bomen, muggen, stugge mensen en duur bier?

Haha, nou, dan heb je de kenmerken van dat land niet goed in je opgenomen. Dat van die muggen klopt wel, maar de mensen zijn er beslist niet stug. Zweden zijn op zichzelf. Familiebanden zijn er nog belangrijk. Alles, ook verjaardagen, wordt uitsluitend gevierd in de familiekring. Zweedse kinderen trakteren echt niet in de klas! Maar als jij contact zoekt met een Zweed zal hij altijd vriendelijk zijn. Er zijn kenmerken van Zweden waarvan ik me tevoren niet bewust was. Zo heerst er weinig ondernemersgeest. Zweden zijn gemakzuchtig. Van het leven genieten is voor een Zweed: veel vrije tijd, op je kont zitten, eten en drinken. Zelfs jagen doen ze passief. Ze laten het wild opdrijven, zitten op een klapstoel met het geweer op schoot en wachten tot er iets langs loopt.

Je woont in Ekshärad. Beschrijf je leven daar eens.

Ekshärad ligt in de provincie Värmland in het midden van Zweden. Door het landklimaat hebben we strenge winters en warme zomers. Wij wonen met onze dochters net buiten het dorp, dat 4000 inwoners heeft. Omringd door meren, kilometers bossen en de rivier Klarälven. We runnen er een 'guesthouse' en bieden mensen speciale zomer- en wintervakanties. We vliegvisseren, gaan op eland- of beversafari, maken een kampvuur op het ijs of in de wildernis, bouwen vlotten, kanoën, wandelen en fietsen...

Is dit een vleesgeworden jongendroom?

Ik droom niet. Dromen zijn ver weg. Of liever: het hele leven is een droom. Iedereen kan dit doen. Maar je moet het wel dóen. Ik vind plekken heel belangrijk, maar ik ben niet gebonden aan een plek of aan mensen. Je kunt mij overal neerzetten, ik heb het toch wel naar mijn zin. Nee, ik weet niet wat er na Zweden komt, want als ik dat wist zat ik er al. Hoewel Zweden niet mijn eindstation is. Maar ik pak mijn boeltje niet meteen weer hoor. Ik ben Swiebertje niet. Prachtige man trouwens, Swiebertje. ■

Meer info op www.hedegardspensionat.com of www.vliegvissereninzweden.com